

РЕКОМЕНДАЦІЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНИМ ГРОМАДАМ

ДІЇ ПРИ ВИЯВЛЕННІ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИХ ПРЕДМЕТІВ

Навчально-методичний центр цивільного захисту
та безпеки життєдіяльності Херсонської області

**Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки
життєдіяльності Херсонської області**

**Рекомендації для органів місцевого
самоврядування базового рівня щодо порядку дій
при виявленні вибухонебезпечних предметів та
зменшення ризиків небезпек від мін**

Під загальною редакцією:

Олексій Сулімов – директор Департаменту з питань цивільного захисту та оборонної роботи Херсонської обласної державної адміністрації;

Євген Богданов – начальник Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Херсонської області;

Микола Мельничук – заступник начальника Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Херсонської області;

Укладачка:

Юлія Юр'єва, методист обласного методичного кабінету (БЖД населення) Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Херсонської області

У рекомендації наведено порядок дій органів місцевого самоврядування базового рівня при виявленні вибухонебезпечних предметів. Викладені дії керівників суб'єктів господарювання та населення при виявленні вибухонебезпечних предметів. В матеріалах використано поради населенню у разі виявлення підозрілого предмету, розроблені Державною службою з надзвичайних ситуацій України.

Рекомендації розроблені за дорученням Херсонської обласної державної адміністрації.

Затверджено засіданням педагогічної ради НМЦ ЦЗ та БЖД Херсонської області, протокол від 03 лютого 2022 року № 1.

Зміст

ВСТУПНЕ СЛОВО	3
ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНІ ПРЕДМЕТИ	4
ДІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПРИ ОТРИМАННІ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ВИЯВЛЕННЯ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНОГО ПРЕДМЕТА	5
ДІЇ КЕРІВНИКА СУБ'ЄКТУ ГОСПОДАРЮВАННЯ ПРИ ВИЯВЛЕННІ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНОГО ПРЕДМЕТА	8
ПАМ'ЯТКА НАСЕЛЕННЮ У РАЗІ ВИЯВЛЕННЯ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНОГО ПРЕДМЕТА	10
НАЙБІЛЬШ ІМОВІРНІ МІСЦЯ ВСТАНОВЛЕННЯ МІН, МІН-ПАСТОК ТА ВИЯВЛЕННЯ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИХ ПРЕДМЕТІВ	13

ВСТУПНЕ СЛОВО

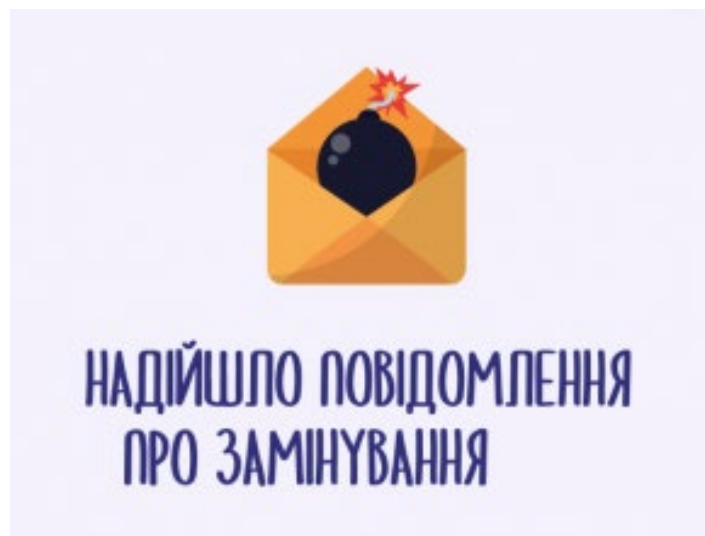
Останнім часом почастишали повідомлення про замінування об'єктів соціальної інфраструктури, комерційних та державних установ. Хоча здебільшого такі повідомлення виявлялися неправими, іноді загроза була цілком реальною – фахівці знаходили та знешкоджували справжні вибухові пристрої.

Наявність великої кількості мін та інших вибухонебезпечних предметів загрожує безпеці людей, що проживають на тимчасово окупованій території. Крім того, на всій території держави до цього часу знаходять боеприпаси минулих війн.

Отже актуальним стає організація захисту населення в умовах загрози та виникнення вибухів та проведення підготовки громадян правилам поведіння з вибухонебезпечними предметами.

3

Органи місцевого самоврядування базового рівня (сільські, селищні та міські ради) та створені ними підрозділи з питань цивільного захисту при проведенні заходів при виявленні та знешкодженні вибухонебезпечних предметів виконують покладені на них завдання щодо організації захисту населення.

ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНІ ПРЕДМЕТИ

- вибухові речовини – хімічні з'єднання або суміші, здатні під впливом певних зовнішніх дій (нагрівання, удар, тертя, вибух іншого вибухового пристрою) до швидкого хімічного перетворення, що саморозповсюджується, з виділенням великої кількості енергії і утворенням газів.
- боеприпаси – вироби військової техніки одноразового вживання, призначені для поразки живої сили супротивника. До боеприпасів відносяться:
  - ✓ бойові частки ракет;
  - ✓ авіаційні бомби;
  - ✓ артилерійські боеприпаси (снаряди, міни);
  - ✓ інженерні боеприпаси (протитанкові і протипіхотні міни);
  - ✓ ручні гранати;
  - ✓ стрілецькі боеприпаси (патрони до пістолетів, карабінів, автоматів тощо).
  - ✓ піротехнічні засоби:
    - ✓ патрони (сигнальні, освітлювальні, імітаційні, спеціальні);
    - ✓ вибухові пакети;
    - ✓ петарди;
    - ✓ ракети (освітлювальні, сигнальні);
    - ✓ гранати;
    - ✓ димові шашки.
  - ✓ саморобні вибухові пристрої - це пристрої, в яких застосований хоча б один елемент конструкції саморобного виготовлення:
  - ✓ саморобні міни-пастки;
  - ✓ замасковані вибухові пристрої, що імітують предмети домашнього побуту, дитячі іграшки або речі, що привертають увагу.

ДІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПРИ ОТРИМАННІ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ВИЯВЛЕННЯ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНОГО ПРЕДМЕТА

Органи місцевого самоврядування, підрозділи з питань ЦЗ громади при отриманні повідомлення про виявлення вибухонебезпечного предмету в місцях масового перебування людей, координують заходи щодо захисту населення при їх знешкодженні:

- формують оперативні групи для виявлення та оцінки обстановки, яка склалася;
- сприяють реалізації планів взаємодії спеціалізованих служб при виявленні та знешкодженні вибухонебезпечного предмету;
- у разі необхідності проводять оповіщення населення та організовують його евакуацію у безпечний район;
- здійснюють заходи щодо життєзабезпечення евакуйованого населення.

5

Оповіщення населення та інформування про порядок дій у випадку небезпеки здійснюється за допомогою електросирен, мережі радіомовлення і телебачення. Також інформація може передаватися через сигнально-гучномовні пристрої, вуличні гучномовці та гучномовці пристроїв, встановлених на транспортних засобах спеціалізованих служб цивільного захисту.

Організація життєзабезпечення населення в екстремальних умовах є комплексом заходів, спрямованих на створення і підтримання нормальних умов, життя, здоров'я і працездатності людей.

Для попередження загибелі і травмування людей від несанкціонованого поводження з вибухонебезпечними предметами, а також вивчення порядку дій при їх виявленні, необхідно завчасно проводити роз'яснювальну роботу серед населення

Дії чергового органу місцевого самоврядування:

- передає інформацію голові (сільської, селищної, міської, районної у місті) ради або його заступнику (відповідно до схеми оповіщення у робочий час);
- передає інформацію до ВП ГУНП в Херсонській області, оперативному черговому ГУ ДСНС України у Херсонській області, черговому управління СБ України в Херсонській області.

Дії керівника (сільської, селищної, міської, районної у місті) ради:

- надає розпорядження заступнику голови ради про збір керівного складу громади;
- заслуховує керівника підрозділу з питань цивільного захисту громади про ситуацію, яка склалася;
- у разі необхідності здійснює практичне керівництво робіт з проведення евакуаційних заходів та першочергового життєзабезпечення евакуйованого населення;
- доповідає керівнику районної (міської) ланки територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Херсонської області про обставини, які склалися, прийняті рішення та вжиті заходи.

Дії підрозділу з питань цивільного захисту:

- збирає керівний склад громади, оперативну групу та особовий склад виконкому;
  - доповідає керівнику (сільської, селищної, міської, районної у місті) ради про подію, масштаби та наслідки, вжиті заходи та за
-

необхідності пропозиції щодо організації захисту населення, за розпорядженням голови здійснює збір комісії з питань ТЕБ та НС;

- організовує уточнення, аналіз та оцінку обстановки, уточнює порядок роботи оперативної та робочої груп;

- доповідає на засіданні комісії з питань ТЕБ та НС району про обставини, які склалися та пропозиції щодо проведення заходів;

- доводить до оперативної та робочої груп рішення комісії, ставить завдання щодо подальших дій, контроль за їх виконанням;

- інформує населення про рекомендації щодо поведінки через офіційний сайт громади;

- взаємодіє з підрозділами ГУ ДСНС України у Херсонській області, відділом поліції Головного управління Національної поліції в Херсонській області та спеціалізованими службами ЦЗ району;

- при необхідності, прибуває до місця виникнення надзвичайної ситуації.

7

При необхідності проведення евакуації визначаються:

- ✓ кількість населення, яке потребує евакуації, в тому числі кількість маломобільного населення;
- ✓ місця тимчасового перебування евакуйованого населення;
- ✓ спосіб проведення евакуації: вивіз населення або виведення пішим порядком;
- ✓ кількість та види залученого транспорту.

У місцях тимчасового перебування евакуйованих громадян вирішуються питання щодо їх забезпечення питною водою, продуктами харчування, предметами першої необхідності, надання медичної допомоги (у разі необхідності).

ДІЇ КЕРІВНИКА СУБ'ЄКТУ ГОСПОДАРЮВАННЯ ПРИ ВИЯВЛЕННІ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНОГО ПРЕДМЕТА

Останнім часом на об'єктах господарювання почастишали випадки виявлення підозрілих предметів, які можуть виявитися вибуховими пристроями.

Рекомендовані заходи попереджувального характеру:

- посилення пропускнуго режиму при вході та в'їзді на територію об'єкта, встановлення систем сигналізації, аудіо- та відеоспостереження і запису;
- встановлення надійної огорожі довкола території об'єкта;
- щоденні обходи території об'єкта і огляд місць з метою своєчасного виявлення вибухових пристроїв;
- періодична комісійна перевірка складських приміщень;
- ретельний підбір та перевірка кадрів;
- організація та проведення спільно з правоохоронними органами інструктажів і практичних занять щодо дій при виникненні надзвичайних ситуацій;
- при укладанні договорів щодо здачі складських (підсобних) приміщень в оренду в обов'язковому порядку включати до них пункти, які дають право адміністрації об'єкта при необхідності здійснювати перевірку орендованих приміщень.

У разі виявлення підозрілого предмета:

- негайно повідомити про це органи місцевого самоврядування, правоохоронні органи та ДСНС по телефонам 101, 102;
- до прибуття правоохоронних органів, підрозділів ДСНС забезпечити охорону місця знаходження підозрілого предмета, евакуювати співробітників на безпечну відстань;
- у разі підтвердження наявності ознак вибухового пристрою необхідності розпочати евакуацію людей згідно з наявним планом, відключити енергоносії та привести в готовність усі наявні засоби пожежогасіння.

Пам'ятайте! Відповідно до чинного законодавства України керівник суб'єкта господарювання несе відповідальність за життя та здоров'я своїх підлеглих.

9

ПАМ'ЯТКА НАСЕЛЕННЮ У РАЗІ ВІЯВЛЕННЯ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНОГО ПРЕДМЕТА

При виявленні підозрілого предмета, що може виявитися вибухонебезпечним:

- не торкайтеся, не відкривайте, не рухайте знахідку;
- зафіксуйте точний час, коли вона була виявлена;
- відгородіть місце, де знаходиться підозрілий предмет. Для огорожі можна використовувати різні підручні матеріали: дошки, жердини, гілки, мотузки, шматки яскравої матерії тощо);
- відведіть людей від підозрілої знахідки на максимальну безпечну відстань (не менше 100 метрів) усіх людей. При цьому рухатись назад необхідно по своїх слідах.
- припиніть будь-які роботи в районі небезпечного місця;
- організуйте тимчасову охорону небезпечного місця до приїзду фахівців, та не допускайте туди інших людей;
- про знахідку вибухонебезпечного предмета необхідно **ТЕРМІНОВО** повідомити місцеві органи влади (міську, сільську, селищну раду, поліцію – за номером 102, ДСНС – за номером 101). Повідомлення робити не поспішаючи, чітко, із зазначенням характерних ознак знахідки та точної адреси (орієнтирів) місця її знаходження;
- знаходячись якнайдалі від місця виявлення або за будь-яким захисним укриттям, обов'язково дочекайтеся представників правоохоронних органів або ДСНС України;
- у разі загрози виникнення вибуху негайно лягайте на землю у найближче заглиблене місце (канаву, яму, ритвину тощо), ногами до епіцентру вибуху, обличчям вниз та прикрийте голову якимись речами або руками, при цьому долонями щільно закриваючи вуха та відкривши рот для урівноваження тиску.

Якщо ви знаходитесь у квартирі:

- візьміть з собою документи, гроші, цінності та, у разі необхідності, ліки;
- знеструміть квартиру та перекрийте воду та газ;
- надайте допомогу в евакуації літнім та важкохворим людям;
- перевірте сусідні квартири на наявність у них дітей, які на час оголошення евакуації залишилися без нагляду дорослих, та повідомте про це представників правоохоронних органів;
- обов'язково замкніть свою квартиру;
- залишайте будинок спокійно, не створюючи паніку.

Якщо ви перебуваєте у громадському транспорті та інших місцях скупчення людей:

11

- зберігайте спокій та розсудливість;
- звертайте увагу на залишені сумки, портфелі, згортки чи інші предмети, у яких можуть бути заховані саморобні вибухові пристрої;
- у разі виявлення підозрілого предмета негайно кнопкою виклику водія, переговорним пристроєм чи іншим способом повідомте про знахідку водія чи правоохоронців;
- не відкривайте знайдені пакети чи сумки, не чіпайте їх та повідомте людей довкола про можливу небезпеку.

Категорично забороняється:

- брати вибухонебезпечний предмет у руки, зберігати його, нагрівати та ударяти по ньому;
- переносити, перекладати, перекочувати його з місця на місце;
- намагатися розібрати;
- використовувати для розведення вогню, кидати, класти у вогонь;
- заносити в приміщення;
- кидати в криницю або річку;
- здавати на металобрухт;
- використовувати для виготовлення саморобних піротехнічних засобів петард чи вибухових пакетів;
- заливати його рідинами, засипати ґрунтом або намагатися чимось його накривати;
- знаходячись поблизу нього, палити;
- користуватися засобами радіозв'язку, мобільними телефонами (вони можуть спровокувати вибух);
- намагатися самостійно знешкодити предмет.

12

Пам'ятайте! ***легковажне та необережне поводження з вибухонебезпечними предметами неодноразово призводило до каліцтва або загибелі як дітей, так і дорослих***

НАЙБІЛЬШ ІМОВІРНІ МІСЦЯ ВСТАНОВЛЕННЯ МІН, МІН-ПАСТОК ТА ВИЯВЛЕННЯ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИХ ПРЕДМЕТІВ

Особливу увагу у прикордонних районах та пильність слід приділяти:

- ✓ колишнім військовим позиціям та оборонним укріпленням;
- ✓ контрольним дорожнім пунктам;
- ✓ місцям переправ через водні перешкоди;
- ✓ залишкам військової техніки;
- ✓ вузьким місцям, де неможливо обійти або об'їхати перешкоду;
- ✓ ґрунтовим дорогам та узбіччям доріг з твердим покриттям;
- ✓ необробленим ділянкам землі;
- ✓ будинкам та спорудам, що покинуті місцевими мешканцями.

13

***Увага!* Ніколи не заходьте у райони, позначені знаками мінної небезпеки «НЕБЕЗПЕЧНО МІНИ!»**

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ПРИ ВИЯВЛЕННІ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИХ ПРЕДМЕТІВ

НЕ ТОРКАТИСЯ
ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНОГО
ПРЕДМЕТУ

НЕГАЙНО ПРОІНФОРМУВАТИ
ПРО ЗНАХІДКУ
В СЛУЖБУ ПОРЯТУНКУ
ЗА ТЕЛ. 101

НЕ ПЕРЕСУВАТИ,
НЕ ПІДНІМАТИ
НЕБЕЗПЕЧНІ ПРЕДМЕТИ

ПРИ МОЖЛИВОСТІ ОГОРОДИТИ
НЕБЕЗПЕЧНЕ МІСЦЕ АБО
ВСТАНОВИТИ
ПОПЕРЕДЖУВАЛЬНІ ЗНАКИ

НЕ НАГРІВАТИ, НЕ НАКРИВАТИ
ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНІ
ПРЕДМЕТИ

СПОВІСТИТИ ОТОЧУЮЧИХ
ПРО НЕБЕЗПЕКУ

ПРИПИНИТИ БУДЬ-ЯКІ
РОБОТИ БІЛЯ
ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНОГО
ПРЕДМЕТУ

НЕ ДОПУСКАТИ СТОРОННІХ
ОСІБ В НЕБЕЗПЕЧНИЙ
РАЙОН